

اولا - راپورت کمیسیون راجع بفروش رجه و غیره
 ثانیا - اصلاح ماده دوم قانون تعدید تریاک
 ثالثا - قانون فروش خالصجات ولایات باین ترتیب مخالفی هست یا نیست
 مخصور - آیا ممکن است استدعا کنم راپورت کمیسیون راجع بتعمیر مقبره نادر شاه را هم جزء دستور بگذارند بنده تصور میکنم برنی آن روز حاضر شود
 رئیس - بسیار خوب با این ترتیب مخالفی نیست آنهم در درجه اول جزو دستور باشد
 (مجلس یکساعت و بیست دقیقه از شب گذشته ختم شد)

جلسه ۶۹

صورت مشروح مجلس روز شنبه بیست و یکم ذی القعدة ۱۳۲۳

مجلس دو ساعت قبل از غروب در تحت ریاست آقای مؤتمن الملک تشکیل و صورت مجلس روز چهار شنبه هجدهم قرائت شد.

غائبین با اجازه - آقایان ناصر الاسلام، ادیب السلطنه نجفقلی میرزا، دکتر حسینعلیخان، فرج الله، سردار معظم غابین بدون اجازه - آقایان سردار معتمد - شیخ رضای دمخوارقانی.

رئیس - در صورت مجلس یک فقره اشتباه شده است پیشنهادیکه آقای میرزا محمدعلیخان کردند قبل از تنفس ارجاع شد بکمیسیون و برای همین بود که تنفس دادیم و بعد از تنفس راپورتش از کمیسیون آمد.

سردار معظم - اینجا يك اختلاف جزئی مختصری هم در صورت مجلس هست که آقای منتصر السلطان و بنده مالیات صدی سی را اسباب ترویج توتون خارجی میدانستیم مثل اینکه اگر مالیات صدی سی بیست و پنج می بود اسباب این ترویج نمی شد نظر بنده این نبود راجع به صدی سی نبود.

رئیس - اصلاح میشود.
 شریعتمدار - چون آقای سلطان العلماء يك روز قبل از جلسه سابق حرکت کرده اند باید غایب با اجازه نوشته شوند
 رئیس - این مسائل راجع به هیئت رئیسه است بعد اظهار میفرمائید رسیدگی می شود اگر صحیح است اصلاح میشود.

حاج شیخ یوسف - آقای حاج مهندس الدوله را غایب بدون اجازه نوشته اند.

رئیس - عرض کردم اینمطالب راجع به هیئت رئیسه است دیگر مخالفی نیست صورت مجلس تصویب شد - برای اطلاع خاطر آقایان عرض میکنم که از طرف وزارت فواید عامه قانونی راجع بفروش قراولغانها فرستاده بودند به کمیسیون ارجاع شد اعضاء کمیسیون بودجه را هم که شش نفر آنروز انتخاب فرمودند و اسامی آنها از قراری است که قرائت میشود.
 (بترتیب ذیل قرائت شد)

آقای نظام السلطان - آقای میرزا قاسم خان - آقای میرزا محمد علیخان - صدر الملک - حاج - عزالمالک - شریعتمدار - حالا داخل دستور میشویم اول طرح آقای سردار معظم است راجع به مقبره نادر شاه است در کلیات مخالفی نیست؟

آقا شیخ ابراهیم زنجانی - بله معلوم

است که حفظ یادگار بزرگان مملکت برای احساسات قدر دانی از گذشتگان چیز خوبی است ولسی بنده بعض تواریخ خواننده ام که بعد از وفات آقا محمدخان مرحوم فتحعلیشاه جنازه مرحوم نادرشاه را به عتبات حمل کرده است و مقبره اش در آنجائی که میگویند نیست دیگر اینکه این ماهی پنجاه تومان بعد از تعمیر برای حفاظت آن خرج معین شده آنهم الی غیرالنهایه در حالتیکه نمایانم چه قدر خرج دارد بمقید بنده اگر برای احیاء اسم نادرشاه يك مدرسه باسم نادری تأسیس شود و این وجه را برای تربیت ابناء و اولاد وطن صرف کنند بهتر است از اینکه در يك همچو چیزی که مشكوك است صرف کنند در حالیکه ما نمایانیم حقیقا آنچه در تاریخ نوشته صحیح است یا صحیح نیست این اثری نخواهد داشت.

سردار معظم - عرض میکنم آقا تصدیق خواهد فرمود که بر فرض اگر مقبره نادر شاه هم مفقود شده بود و آثاری از آن نمیداشتیم باز خوب بود که ولسویك یادگار مصنوعی هم باشد ایجاد میکردیم که اقلا مردم ایران حق شناسند و خدمات پادشاهان بزرگ خود را فراموش نمیکنند تا چه رسد به اینکه همه میدانند و در تمام تواریخ ثبت است که نادرشاه را در کجا کشتند و جنازه اش را در کجا دفن کردند و عجب تر این است که بعد از نادر سالهای سال اولاد او در خراسان سلطنت داشتند و در زمان سلطنت اولاد نادری این مقبره بحالت حاضره نبود و آنوقت این قنبر گنبد داشت و موقوفات خیلی زیادی داشت منها بعدها که افکار متوجه بچیزهای دیگر شد از حق شناسی صرف نظر شد و مقبره بحالت حاضره رسید اگر آقای آقا شیخ ابراهیم بجای بنده بودند و بچشم خودشان حالت حالیه آنرا میدیدند یقین دارم که هیچ همچو اظهاری نمیفرمودند و باینده کمال موافقت را میکردند اما مسئله راجع به پنجاه تومان که میفرمایند بالاخره تصدیق خواهند فرمود که بعد از اینکه قبر ساخته و تعمیر شد البته برای اینکه تا يك مدت مدیدی قبر بحالت حاضره بر نگردد و آنوقت هم يك کسی پیدا شود تعمیر آنرا پیشنهاد کند یا نکند باید مراقبت و محافظت شود و برای محافظت آن این مبلغ لازم است و اینکه فرمودند خوب است از این پنجاه تومان يك مدرسه بنام نادرشاه ایجاد شود اولاً این مسئله را باید عرض کنم نه برای ترویج معارف این پنجاه تومان کافی است نه وزراء زحمات نادری این قدم اولی که برای تعمیر مقبره او بر میداریم کافی است خوب است ابتدا مقبره اش را تعمیر کنیم بعد از آن يك مدرسه که سهل است ممکن است در تمام نقاط ایران مدرسه بنام نادر تأسیس کنیم.

حاج سید رضای فیروز آبادی - بنده با اصل پیشنهاد مخالفم میخواستم عرض کنم که البته ما باید پاس حفرق کسانی که خدمت به این مملکت کرده اند داشته باشیم اما نه باین ترتیب که مالیات نواقل را در مشهد بآن ترتیب سختی ازهر بیچاره که يك بار سوخت می آورد پنجاهای بگیرند و آنهم بمصرف دولت برسد یا نرسد آنوقت ده یا بیست هزار تومان آنرا خرج مقبره نادر کنیم در صورتیکه تمام ادارات ماکار نمیکنند و اگر هم کار بکنند چون حقوق مرتب بآنها نمیرسد مثل اینست که مشمولیت ندارند و باید مملکت باین شکل باشد و آنوقت بیست هزار تومان یا سی هزار تومان خرج مقبره نادر

بکنیم بنده بمقیده خودم این را اول خیانت باین مملکت و ملت میدانم.
 رئیس - عقیده خودتان را شاناباید مجری بدانید.

سردار معظم - بله از روی این عقیده با کمال افتخار حاضر هستم اول خائن این مملکت باشم میفرمایند البته ملت ایران حق شناس هستند من نمایانم این حقشناسی باید يك اثرات خارجی هم داشته باشد یا فقط در موردیکه يك مجتبی یاد آوری میشود گفته شود که باید ملت ایران حق شناس باشند و آنوقت معلوم نیست که حقشناسی در کدام گوشه فراموش میشود که اثر خارجی ندارد این حقشناسی باید يك اثر خارجی هم داشته باشد که اقلا سایرین که نگاه میکنند ببینند اینکه نمایانم ملت ایران میگویند ملت ایران باید حقشناس باشند اثرات این حقشناسی هم ظاهر است اما اینکه میفرمایند با کمال سختی مالیات نواقل را میگیرند عرض میکنم مالیات نواقل يك چیز اجباری نیست هر چیزیکه مطابق قانونی که از مجلس شورای ملی گذشته و بصحبه اعلیحضرت همایونی رسیده گرفته میشود يك حق مشروعی است که دولت اخذ میکند بالاخره خواهند گفت چرا مالیات نواقل برای این محل تخصیص داده شده است و تخصیص آن چه جهت دارد عرض میکنم برای اینکه مالیات نواقل یکی از مالیاتهای محلی است و فرق است بین مالیات محلی و مالیات مملکتی مالیاتهای مملکتی باید بمصارف عمومی مملکت برسد اگر چه این دلیل نمیشود که من بگویم این خرج یکی از اولین مخارج حتمی مملکت است ولی مادامیکه ما يك مالیات محلی داریم و مطابق قوانین و سیره جاریه تمام عالم مالیات محلی باید صرف تعمیرات محلی شود.

لهذا بنده هیچ اختلاف و اشکالی نمیبینم در اینکه يك مالیاتی که معمول است و جاری است و يك مالیاتی است که تمام مردم باید بدهند يك عشار از آن باید برداشته شود و در مقابل خدماتیکه نادر باین مملکت کرده است اقلا قبر او را از این حالت حاضره که هر که بیننده خجالت خواهد کشید بیرون بیاوریم.
 رئیس - گویا مذاکرات در اینباب کافی باشد رأی میگیریم که داخل در شور مواد شویم آقایانیکه تصویب میکنند داخل مواد شویم قیام نمایند.

(اغلب قیام نمودند و ماده اول بقراذیل قرائت شد)
 ماده ۱ - دو عشار از عایدات مالیات نواقل شهر مشهد برای خریداری اراضی اطراف قبر نادرشاه و تعمیر مقبره تخصیص میشود.

آقا سید فاضل - بنده آنچه میشنوم اراضی اطراف مقبره نادر شاه موقوفه است خواستم آقای مخبر محترم توضیح بفرمایند که درباب خریداری آن اراضی چه نظریاتی دارند و آیا آن موقوفات راجع بقبر مقبره است یا نه؟

مخصور - بله یکوقتی موقوفه بود اماست و منحصر باراضی اطراف مقبره نبوده است بلکه خیلی از اراضی موقوفه این مقبره بوده است ولی بتدریج آن موقوفات را گرفته اند خانه ساخته اند کاروانسرا ساخته اند باغ ساخته اند در اینجا دو مسئله ممکن است پیش بیاید یکی اینکه بگویند آن کسانی که برده اند حق نداشته اند و غصب کرده اند و این اراضی که در

دست آنها است نصب است این حرف بسیار صحیح است ولی بالتبیین مقبره نادرشاه بهمین حال خواهد ماند یا این است که خیر باید صرف نظر کنیم که چه بوده وجه داشته است و فرض کنیم برای این مقصودی که داریم هیچ موقوفه در کار نیست حالا تازه میخواهیم یک مقداری از اراضی آنجا را بخریم اساساً صرف اولی بهتر است ولی از حیث نتیجه شق ثانی بهتر است بجهت اینکه اگر پیروشق اول بشویم بنده میترسم که سالیهای متعددی در پی این صرف بگردیم و بالاخره آن باغ و آن کلاوسرا هیچ فایده بحال تعمیر مقبره نادرشاه ندهد و مقبره هم بهمین حال بماند پس برای اینکه یک قدری عملی بشویم خوب است از آن ش اول صرف نظر کنیم و یک مبلغی بدیم و آن زمینها را بخریم .

حاج سید رضا - بنده شنیده بودم که مقبره مرحوم نادرشاه موقوفات زیاد دارد که اگر آن موقوفات را از دست متصرفین آنها بگیرد زیاده از اندازه که مخارج مقبره است هاید خواهد شد در این صورت اگر امکان دارد همان موقوفات را از دست آن اشخاصیکه متصرف هستند بگیرند و عایدی آنها را به این مصرف برسانند .

مخبر - جواب همان بود که عرض کردم بنده تصور میکنم منافات باجائی نداشته باشد که ابتداء ولو بعنوان فرض هم باشد دولت این پول را بدهد اما اگر بگردد موقوفات موفق شد آن پولی را که داده است پس بگیرد و اگر هم موفق نشد در ضمن آن هم موفقیت تعمیر هم از میان رفته باشد .

رئیس - آقای ملک الشعراء موافق هستید؟
ملک الشعراء - بکنظر به دارم
رئیس - باماده موافق هستید یا خیر؟
ملک الشعراء - خیر بنده اساساً عقیده ام این بود که موقوفات از میان رفته را دولت استرداد کند زیرا مقبره یک موقوفات فوق العاده و یک اساسی عالی داشته است که همه از میان رفته است و از آن طرف هم فرمایش آقای سردار مظفر را تصدیق میکنم که دولت بعنوان فرض این پول را بدهد و برای رفع اختلاف یک پیشنهادی میکنم که دولت اگر این پول را میدهد همانطوریکه گفتند بعنوان فرض باشد و از امروز شروع کند از اول اسناد و نوشتهجات صحیحه که در دست وارث است و از روی و قفنامه آن املاک و زمینها را استرداد کنند و آنچه چیزی را که دولت خرج میکند بهما از آن بردارد

مخبر - چنانچه عرض کردم بنده هیچ مخالفی ندارم که بالاخره دولت اقدامات جدی بکند و آن موقوفات را پس بگیرد چنانچه خود آقای ملک الشعراء شاهدند که دو سال قبل بنده خودم میخواستم این کار را بکنم و شروع هم کرده بودم ولی باوجود این بنده استماع میکنم مسئله تعمیر را موکول باین مطلب نفرمایند ابتدا از مجلس تصویب شد که دو هشر از مالیات نوال برای مصرف تعمیر مقبره تخصیص شود بعد ممکن است یک ماده دیگر پیشنهاد کنند که آن موقوفات را بگیرند و آنوقت از مجمل هر وقت گرفتند مخارجی را که دولت کرده است از عایداتش بردارند .

رئیس - گویند این ماده مذاکرات کافی است

رأی میگیریم آقایانیکه ماده اول را تصویب میکنند
قیام نمایند
(گفته شد شور اول است نمی شود رای گرفت)
رئیس - شور اول و دوم ندارد ماده (۵۹) نظامنامه داخلی برای اطلاع آقایان قرائت میشود (ماده مزبور بمضمون ذیل قرائت شد) ماده (۵۹) ترتیبات شور مرتبه اول و مرتبه دوم در مواد ذیل مجری نخواهد بود اولاً بودجه دخل و خرج مملکتی و ثانیاً قوانینی که راجع به تقاضای وجوهی برای مخارج مخصوص است
رئیس -- این همان مورد است که در اینجا ذکر شده پس آقایانیکه ماده اول را تصویب میکنند قیام نمایند

(اغلب قیام نمودند)
رئیس - تصویب شد - ماده دوم قرائت میشود (بمضمون ذیل قرائت شد)
ماده ۲- اداره مالیه خراسان عایدات مزبوره را از اول برج هجرت هدالسنه در تحت حساب مخصوص نگاهداشته بمصرف دیگری نخواهد رسانید
رئیس - در ماده دوم مخالفی نیست - رأی میگیریم آقایانیکه این ماده را تصویب میکنند قیام نمایند .

(اغلب قیام نمودند)
رئیس - تصویب شد -- ماده سوم خوانده می شود .
(بمضمون ذیل خوانده شد)
ماده ۳ - مدت تخصیص عایدات مزبوره تا موقع اتمام خریداری اراضی و تعمیر خود مقبره است پس از آن ماهیانه مبلغ پنجاه تومان از محل نواقل برای حفاظت و مراقبت مقبره نادرشاه تادیه خواهد شد .
رئیس -- در ماده سوم مخالفی هست یا نه؟
سردار سعید - خوب است در آخرین ماده افزوده شود تا موقعیکه وجه موقوفات خود مقبره بمصرف برسد
مخبر - عرض کردم این مطلب بسته بآن پیشنهادی است که باید بکنند در ضمن آن پیشنهاد این مطلب معین خواهد شد ممکن است گفته شود این ترتیب تا وقتیکه موقوفات برگردد .
رئیس - پیشنهاد را هرکس میفرستد بفرستد .
مخبر - راجع باین ماده نیست خودش یک ماده مخصوص خواهد بود .

رئیس - پس در ماده سوم رأی میگیریم آقایانی که این ماده را تصویب میکنند قیام نمایند .
(اغلب قیام نمودند و ماده چهارم بمضمون ذیل قرائت شد)
ماده ۴ - باز دید مخارج تعمیر و نظارت در خرج آن توسط هیئتی مرکب از والی خراسان و متولی باشی آستانه مقدسه و بیشکار مالیه خراسان و نماینده وزارت فواید عامه بعمل خواهد آمد .
حاج شیخ یوسف - قانون نواقل اساساً راجع به بلدی است قانون تصویب میکند که مالیات نواقل باید بمصارف بلدی بپردازد اگر تا امروزه در بعضی بلاد مقتضی نبوده است بلدی باشد همیشه که این قسم نیست اگر چه بنده خراسان را نمایانم بلدی به دارد یا نه

رئیس - راجع بماده چهارم است .
حاج شیخ یوسف - بنده هم راجع بماده چهارم عرض میکنم قانون نواقل را وقتیکه ملاحظه کنیم می بینیم این مسئله از حقوقی است که راجع باداره بلدی و انجمن بلدی است حالا اگر امروزه مصالح مملکتی مقتضی نبود یا موافق داشته ایم و اداره خزانه داری و مأمورین مالیه در نواقل مداخله میکنند هیچ منافات ندارد که در قانون تصریح بکنیم رئیس بلدی خراسان هم ناظر در این امر باشد
رئیس - برای این مطلب پیشنهاد لازم است آقای نظام السلطان یک پیشنهادی فرموده اند قرائت میشود ولی گویند باین ترتیب نتوان رای گرفت .
(بقرار ذیل قرائت شد)

بنده پیشنهاد میکنم یک ماه باین ترتیب اضافه شود - که دولت برخورد حتم نماید موقوفات مقبره نادرشاه را استرداد نموده بمصرف مقبره برساند
مخبر - این ترتیب صحیح نیست بجهت اینکه هبارت (بر خود حتم نماید) یک قدری خوب نیست .
رئیس - آقای مخبر در ماده چهارم رئیس بلدی را قبول دارند؟
مخبر - آنجا رئیس بلدی ندارد و بلدی آنجا در تحت ریاست رئیس اداره مالیه آنجا بود حالا برای بعداً اداره بلدی در آنجا تشکیل شود بان شود نمایانم باوجود این بنده مخالفتی ندارم

رئیس - پس اضافه میشود - باین ترتیب مخالفی نیست؟ (نظاری نشد) رأی میگیریم آقایانی که ماده چهارم را با اضافه لفظ (رئیس مالیه) تصویب میکنند قیام نمایند
(اغلب قیام نمودند)
رئیس - تصویب شد - ماده پنجم از این قرار نوشته میشود
(بقرار ذیل قرائت شد)
ماده پنجم - دولت مکلف است موقوفات مقبره نادرشاه را مطابق وقفنامه استرداد نماید و عایدات آنرا بمصارف مقبره و مدرسه که تأسیس خواهد شد برساند و مبلغی که عایدات نواقل برای تعمیر و مصارف مقبره خرج شده باشد پس از استرداد موقوفات مزبوره از عایدات آن مسترد خواهد شد
مخبر - پس آن مسئله پنجاه تومان را هم قید کنند آنوقت رأی گرفته شود
(مجدداً بطریق ذیل قرائت شد)

دولت مکلف است موقوفات مقبره نادرشاه را مطابق وقفنامه استرداد نماید و عایدات آنرا بمصارف تأسیس مقبره و مدرسه و شهریه مدرسه برساند مبلغی که از عایدات نواقل برای این مصارف خرج شهر باشد پس از استرداد موقوفات مزبوره از عایدات آن مسترد بنماید
حاج شیخ یوسف - بلای نوشته میشود که اگر چنانچه دولت موفق شد موقوفات را استرداد کرد بخزانه عاده بدهد در صورتیکه قانون نواقل میگوید که مالیات نواقل برای مصارف شهر بنده گمان میکنم که باید برای مصارف شهر تعیین شود .
مخبر - اگر چه قانون این را میگوید ولی

مالیات نواقل هم قلامثل سایر مالیاتها داخل خزانه دولت میشود حالا این غلط است تصدیق دارم ولی فعلاً از هر جائی که پول برای این گرفته میشود باید بهمانجا داده شود .
سردار سعید - بنده در باب رئیس بلدی عرض داشتم .
رئیس - آن مطلب گذشت .

ملک الشعراء - عقیده بنده این است که دولت را مکلف کنند که در استرداد موقوفات جدید کنند و الا جمله (دولت وقتی موفق شد) تقریباً یک طور سهلی به نظر می آید یک پیشنهادی هم در اینجا تهیه شده است که دولت مکلف است این موقوفات را استرداد کند و وقتی که استرداد شد دولت آنچه را که خرج کرده است از عایدی آنها بردارد و مزاد آنرا بمصارف مقبره برساند و اگر چیزی زیاد آمد (چنانچه محققاً زیاد خواهد آمد) ممکن است یک مدرسه هم باسم و افتخار نادرشاه در خراسان بسازند و بودجه آن مدرسه را از عایدی موقوفات بردارند

رئیس - آقایان خیال میکردند در این جا دو شور خواهد شد و باین جهت پیشنهاد خودشان را حاضر نکرده اند حالا که این طور است خوب است این قانون را که چهار ماده اش را رأی داده اند ما بقی بماند برای آخر جلسه که کمیسیون در موقع تنفس منعقد شود و پیشنهاداتی اگر دارند به آقای مخبر بدهند و در آخر جلسه رأی بگیریم با این ترتیب مخالفی هست یا نیست؟ (گفته شد خیر) رایورت کمیسیون بودجه راجع به فریبین رجه و غیره قرائت میشود .

(بقرار ذیل قرائت شد)
ماده واحده - وزارت مالیه مجاز است شش دانگ قریه رجه دو دانگ از قریه غیرا خالصجات واقعات در کرمان را در مقابل چهار هزار تومان به متصرفین حالیه آن واگذار نماید .

حاج شیخ اسدالله - در این پیشنهاد بنده دو نظر دارم یکی در اصل مطلب و دیگری در خصوص خود ماده که خیلی ناقص است اما در اصل مطلب بر حسب آن شرح و مقدمه که از طرف وزارت مالیه و از طرف کمیسیون بودجه نوشته شده است معلوم میشود یک ملک خالصه بوده است که بیول بوده و بعد از زمان استبداد صغیره به ملکیت شخص واگذار شده است و او هم منتقل به دیگری نموده و حالا سه دست نقل و انتقال شده است بنده در اصل مطلب تأمل دارم نمایانم دولت و کمیسیون بودجه در اینجا چه نظری داشته است معاملات و انتقالها اینکه در استبداد صغیر از طرف دولت واقع شده است صحیح است که این یک تحمیل و القاء است معلوم نیست از برای این پول را مالکین و متصرفان آن میگیرند پس معلوم میشود که دولت و کمیسیون بودجه این نظر را نداشته اند چنانچه در مقدمه رایورت کمیسیون بودجه می نویسد که دولت حق داشته است این املاک را مسترد بکنند و آن معاملات را باطل بدانند زیرا بتصویب مجلس رسیده است این نظریست که شاید بنده هم این عقیده را داشته باشم ولیکن در اینصورت این قسم ملک خالصه که خود کمیسیون بودجه تصدیق دارد که هزار دو بیست تومان عایدی آن است چرا باید به چهار هزار تومان بفروشد و برای چه بقیمت عادلانه بفروشد اگر یک نقل و انتقالی در اینجا واقع شده است و اشتباه کاری

و غلط شده است چرا باید مال دولت حیف و میل شود در اینصورت ممکن است برای مراعات آن اشخاصیکه در اینجا از روی بی بصیرتی محتمل یک ضرری شده اند از آنچه عادلانه که این املاک فروخته میشود که مطابق همان پیشنهادیکه در خصوص تمام خالصجات شده است از آنچه قرار داده برابر سیزده چهارده هزار تومان میشود از آنچه ضرر آن حضرات داده شود و بقیه آن بدولت برسد این یک نظری است بنده در اصل مطلب دارم اما در خصوص ماده در صورتی هم که مجلس بخواهد از این مطالب قطع نظر بکند و چشمش را روی هم بگذارد و بگوید این پیشنهاد را تصویب میکنم آنوقت معامول نیست منال دیوانی در اینجا چه چیز است و در سنوات سابق چه قدر بوده و حالا چه قدر عمل میکند همین قدر یک ماده واحد مینویسد که دولت مجاز است فلان محل را بچهار هزار تومان بفروشد و خیلی خوب حالا که میخواهد بچهار هزار تومان بفروشد در مقدمه که از طرف دولت پیشنهاد شده است ابتدا نمی نویسد که منال دیوانی این دو محل در سابق چه بوده و چه عمل میکردند و حالا که میخواهند بفروشد دولت برای آنجا چه قدر منظور کرده و منال دیوانی چه قدر برای آنجا پیش بینی شده است اگر بنا باشد بهمین قسم بچهار هزار تومان بفروشد و یک منال دیوانی از برای آن معین نکنند و مثل مالیات اربابی میبزی کنند و یک شتر از آن بگیرند باز بنده غلط میدانم بواسطه اینکه یک ملک خالصه مسلمی را که اقلاً یازده هزار تومان قیمت دارد بچهار تومان میدهند نباید مالیاتش عشر باشد بلکه باید زیاد تر باشد .

وزیر مالیه در قسمت اول فرمایشات آقای حاج شیخ اسدالله عرض میکنم که دولت حاضر ملاحظه آن پولی را که در زمان استبداد صغیر آن اشخاصیکه از دولت این املاک را خریده اند و دادماند کرده است و باین ملاحظه ماخذ قیمت آن را چهار هزار تومان کرده است اما در مسئله مالیات آنجا آنچه معمول است بعد ما دولت همانرا خواهد گرفت و تخفیفی در مالیات آنجا داده نشده و داده نخواهد شد و چون مسئله را واضح میدانستند لازم میدانستند در اینجا قید کنند حالا اگر لازم میدانند قید شود بنده مخالف نیستم قید کنند .

حاج شیخ اسدالله - بله آنچه بنده شنیده ام و اطلاع دارم یک فرمانی در زمان استبداد صغیر صادر شده که در آن فرمان چندین دهات و املاک خالصه به یک نفر واگذار شده و در ضمن آن فرمان این دو محل هم ذکر شده است حالا خود طرف مقابل میگوید که من پنجاه هزار تومان داده ام معلوم نیست این پنجاه هزار تومان را برای جاهای دیگر هم حالا تازه آمده اند این دو محل را استرداد کرده اند و معلوم نیست مابقی آنها را هم مسترد کرده اند یا خیر و آیا هنوز به مصرف آنکسی است که باو فرمان داده شده است یا بدست دیگری است در هر صورت معین نیست بچه حالی است یعنی بنده نمایانم که این املاک چندتا است و همان است که در زمان استبداد صغیر فرمان داده شده است یا دیگری است این باید معین بشود آنوقت که معین شد بنده عرض میکنم آن پنجاه هزار تومان از قیمت واقعی این املاک موضوع شود و بقیه اش را بدولت بدهند و منحصر بچهار هزار تومان نباشد یعنی در صورتیکه معامله را باطل میدانند

باید تمام آنها بدولت برسد ولی اگر دولت آن معامله را باطل نمایند چرا چهار هزار تومان امروزه میخواهند از آنها بگیرند بجهت اینکه متصرفین که الان این ملک در تصرف آنها است این مالیات خودشان را داده اند و کسی از ایشان حق یکدینار مطالبه ندارد و همانطوری که آقای آصف الممالک میفرمودند قریب چهار صد تومان از برای مالیات آنها بیش بینی شده است (در صورتیکه میزان مالیات و منال دیوانی او هیچ در اینجا معلوم نیست و آقای وزیر مالیه هم میفرمایند من در اینجا هیچ نظری ندارم و باید مجلس معین کند بنده عرض میکنم در هر صورت وزیر مالیه باید مالیات آن زمینها پیشنهاد کند

وزیر مالیه - بنده عرض نکردم که در باب مالیات نظری ندارم و مجلس معین کند بنده عرض کردم که در مالیات آنجا هیچ تغییری حاصل نخواهد شد و همان مالیات خالصه کی را که بدولت میداده اند باید داده شود اما در باب اینکه میگویند دولت این معامله را باطل میدانسته یا نه ندانسته البته صحیح ندانسته است که حالا تجدید نظری میکند اما این که میفرمایند در فرامین یک املاک دیگری غیر از اینها بوده است عمده آنها همین دو فقره بوده است مابقی آنها یک تقسیماتی جزئی است که اهمیت زیاد ندارد و آنها را هم دولت بحالت خالصه کی عودت داده است و بعد از آنکه صاحبان آنها هم شکایت کردند دولت در باب آنها هم یک تجدید نظری خواهد کرد و ب مجلس پیشنهاد خواهد نمود

رئیس مذاکرات گویا کافی باشد رأی میگیریم بماده واحده آقایانی که تصویب میفرمایند در وقتیکه موقوفات (در اینموقع ورقه توزیع و اخذ آراء شده و آقایان میرزا محمد علیخان و صدر الملک استخراج آراء نموده بطوریکه ذیلاً مندرج است نتیجه حاصل شد) عده رأی دهندگان ۵ هفتر - ورقه سفید علامت قبول ۴۶ عده ورقه آبی علامت رد ۲۵ عده ورقه بدون اسم علامت امتناع ۶ عده .

(قبول کنندگان)
میرزا قاسم خان . حاج میرزا حسین کرمانشاهی . آقا شیخ محمد حسین خوانساری . آقا شیخ محمد جواد . آقا سید فاضل . سردار سعید . سلیمان میرزا . شیخ الملک . صدر الاسلام . آرباب کیخسرو . آقا شیخ یحیی . صدر الممالک . مؤید الاسلام . حاج میرزا علیرضا . حاج شیخ یوسف . مبصر الملک . منتصر السلطان . آقا میرزا طاهر متولی . حاج میرزا اسدالله خان . قوام الدوله . عدل الملک . معدل الدوله . منتصم السلطنه . سردار معظم نماینده خراسان . شریف العلماء . دکتر لقمان . آصف الممالک . آقا سید محمد رضای مساوات . مرات . السلطان . حاج شیخ محمد حسن استرآبادی . نظام السلطان . ملک الشعراء . آقا سید امان الله . آقا شیخ ابراهیم زنجانی . عماد السلطنه . حاج عز الممالک . آقا میرزا طاهر تنکابنی . وحید الملک . حاج میرزا فضلعلی آقا . معین التجار . حاج شیخ محمد حسین یزدی . حاج شیخ محمد حسن گروس . صدر الملک . شریعتمدار . خان باباخان . آقا میرزا محمد علی خان نماینده همدان

(رد کنندگان)
آقای میرزا محمد علی خان نماینده بوشهر - حاج سید رضای فیروز آبادی - آقا میرزا هاشم آشتیانی - رئیس - با اکثریت ۴۶ رای تصویب شد - ماده واحده دیگری است راجع بسوخته تریاک قرائت میشود (بمضمون ذیل قرائت شد)
ماده واحده - از ۱۵ میزان توشقان ثیل ۱۳۳۴ مبلغ سه شاهی که مطابق ماده (۲) قانون تحدید تریاک مصوبه ۱۲ ربیع الاول ۱۳۲۹ برای یکمقال سوخته بکسانیکه سوخته را بمأمورین مالیه تسلیم نمایند بعنوان حق از همه داده میشود تبدیل بیک شاهی میگردد -
رئیس - گویا مخالفی نیست - رای میگیریم آقایانی که اینماده را تصویب میکنند ورقه سفید خواهند داد -
(دراینموقع اوراق رأی توزیع میشود از استخراج آراء به قرار ذیل نتیجه حاصل شد)
عده رأی دهندگان ۵۴ - ورقه سفید علامت قبول ۴۸ - ورقه آبی علامت رد ۲ ورقه بدون اسم علامت امتناع ۲ -
(تصویب کنندگان)
از باب کبخسرو - اعزاز السلطنه - سلیمان میرزا عبدالحمید خان سردار معظم - میرزا سلیمان خان - معظم السلطنه - منتصر السلطان - آقا سید حسین کزازی - حاج معین النجار - حاج شیخ فضلای آقا - حاج میرزا علیرضا - آقا سید محمد رضا مساوات - حاج سید رضای فیروز آبادی - حاج میرزا اسدالله خان مشارالدوله - حاج میرزا حسین کرمانشاهی - مرآت السلطان - حاج شیخ محمد حسین استرآبادی - وحیدالملک - آقا شیخ ابراهیم زنجانی - خان باباخان نظام السلطان - حاج شیخ یوسف - همد السلطنه - آقا میرزا محمد نجات - عد الملک - حاج عزالمالک آقا شیخ محمد جواد - آقا سید فاضل - آقا سید اسدالله - آقای میرزا محمد علی خان نماینده همدان - موبدالاسلام - آقا میرزا طاهر تنکابنی - دکتر لقمان - آقا میرزا هاشم آشتیانی - حاج شیخ محمد حسن گروسی - آقا سیدامان الله - سردار سعید - صدرالملک آقا شیخ محمد حسن خوانساری - صدرالمالک - شریعتدار - شیخ الملک - آقا میرزا قاسم خان - معذل الدوله - آقا میرزا محمد علیخان نماینده بوشهر قوام الدوله - صدرالاسلام -

ولیکن با اینکه منظور ما زیاد کردن عایدات دولت است تصور میکنم این عمل از عایدات دولت کسر خواهد کرد بجهت اینکه وقتی بفروش رفت آن عایداتی که دولت از خالصجات میبرد قهراً آن عایدات از بین خواهد رفت پس عایدات بفروش اینها کسر خواهد شد ولی اگر بنا براینکه این ضرر را دولت قبول کند یک وجه متمایزی عاید دولت بشود و ادارات اصلاح شود و بپرد لازم دولت بخورد رفع احتیاج کلی را بکنند باز هم میتوان تحمل کرد که از عایدی آینده صرف نظر بشود و یک وجهی برای کارهای لازم تهیه و حاضر شود ولیکن با این حال حاضر بنده واقفمیرسم ازاینکه این فروش بپرد احتیاج مملکت بخورد یا این پول بمصرف دیگر برسد بعد هم که سؤال بکنم بگویند مصرف لازمی داشتیم و بآن مصرف خرج شود پنججاه تومان فلانجا رفت پنججاه تومان بجای دیگر مصرف شد و بالاخره ببینیم هیچیک از کارهای مملکتی اصلاح نشده است بمان حال اول مانده ایم و آن عایدی هم از دست دولت بیرون رفته و این پولها بمصرف دیگری رسیده است اگر بر فرض بفروش میرفت یک طوری بود که بودجه میگذاشت و آدم میدانست که این وجه مصارف صحیح است یعنی خریداران و فروشندگان و مجلس و همه مردم میدانستند که این پولها که گرفته میشود بمصرف ضروری میرسد ممکن بود تصویب شود ولو اینکه از عایدی دولت هم کسر میشود اما یک طوری بود که بپرد امروزه دولت خورده است و یک قدری کار را اصلاح کرده نه اینکه همین طور خورده خورده بفروش برود مصرف شود آخر یک وقت ببینند این پولها مصرف شده است و کاری هم اصلاح نشده است بودجه هم تصویب نشده است و نداشته ایم پولها بکجا رفته است چون ما ببینیم بعضی از مستخدمین ماهی سید تومانی چهار صد تومان موجب میگردد و کاری هم نمیکند و یک وقت ببینیم این پول هم در واقع باین قبیل مصرفها صرف شده است آنوقت هم عایدی از دست رفته و هم ملک خالصه فروخته شده و هیچ نتیجه هم نداشته باز اگر یک ترتیبی داده میشد و یک مهلتی داده میشد بیک ترتیبی ولو بکم مدت مدیدی که عایداتی که در آنجا سکنی دارند آنها را آباد میکردند اگرچه آن ملک از دست دولت میرفت ولی متدرجاً هم عایدی بدست دولت میرسید و هم املاک آباد میشد این هم یک ترتیبی بود یعنی اگر باز ممکن باشد بخورده مالک بدهند بهتر است اگر چه میدانیم باز متمولین خواهند خرید و این پول هم مصرف خواهد شد بنابراین باین حال بنده نمیتوانم تصویب کنم خالصه دولت فروخته شده و اینطور مصرف شود مگر اینکه یک اصلاح اساسی در کار باشد -

مخبر - بنده برعکس نظر آقای آقا شیخ ابراهیم زنجانی تصور میکنم یکی از بهترین قوانینی که بمجلس پیشنهاد شده است فروش خالصجات باشد چون از هر نقطه نظری نگاه کنیم نگاه داشتن خالصجات برای دولت ضرر دارد و منفعت ندارد و اگر از نقطه نظر آبادی مملکت نظر کنیم و یک قدری نظر خودمان را در صفحه ایران سیر بدهیم خواهیم دید که آنچه املاک خرابه است یا مال دولت است یا وقف است پس از نقطه نظر آبادی مملکت

هم که شده است البته باید برای املاک خالصه دولت صاحبانی پیدا کرد که در مراقبت آن املاک بهتر از دولت کوشش بکنند شاید باین وسیله اسباب آبادی املاک مملکت فراهم شود و ضمناً برزور اهالی مملکت افزوده شود اما اگر از نقطه نظر عایدی واقعی این خالصجات نگاه بکنیم خواهیم دید که فعلاً یک چیز قابل عاید دولت نمیشود و حتی اگر جمع و خرج بکنیم شاید در سنوات اخیره بما نشان داده شود که مخارج اداره کردن بعضی خالصجات زیادتر از عایدات آن بوده است پس وقتی که این نظر را پیدا کنیم از نقطه نظر تقبیل مخارج دولت دم که باشد باید یک راهی برای دور کردن این مخارج از خودمان پیدا کنیم حالا آن چه راهی خواهد بود ؟ معلوم است یک راه اساسی که بتواند دائماً ما را از این مخارج آسوده نکند فروش خالصجات است پس از این نقطه نظر هم که نگاه کنیم باید بفروش خالصجات موافقت کنیم حالا فرض میکنیم که این دوشق هم نبود و املاک دولتی هم یک املاک خیلی مرغوب و معتبری بود و محل نزاع هم نبود و اداره کردن آنها هم هیچ مخارج گزافی برای دولت نداشت (در صورتیکه این طور نیست و آنچه املاک خالصه مرغوب بود در این مدت خریداری شده است و آنچه باقی مانده است خالصجاتی است که بمحل نزاع است یا اینکه اداره کردن آن برای خیلی مرغوبی برای دولت مانده است همه میدانند که دولت امسال کسر بودجه دارد و این مسئله مخفی نیست در همه جراید نوشته شده است ناچار مجلس شورای ملی از برای از دیاد عایدات متوسل بوسائل مختلفه شدو منابهی که تا بحال اتخاذ شده است منابهی نبوده است که بتواند یک عایدات فوری برای مملکت تهیه نماید و درد امروزه مملکت را دوا کند و البته هر یک از آنها مستلزم عملیات مقدماتی است که شاید بعد ها منجر بیک عایدی شود و هیچیک از آنها بودجه امسال را جبران نمی کنند حالاً امر دایر است بین اینکه ما از یک مجاری که شاید بفروش خالصجات ترجیح نداشته باشد یک عایدی پیدا بکنیم یا اینکه دولت یک قسمت از املاک خودش را که در اداره کردن آنها تولید مخارج میکند بفروشد در این صورت بنده بدون هیچ تردید خواهیم گفت که املاک خالصه باید فروخته شود علاوه بر این در خصوص فروختن املاک خالصه یک نظر های دیگری هست که بنده تصور میکنم محتاج بعرض بنده نباشد و همه می دانند پس از این نقطه نظر هم که نگاه بکنیم باید با این لایحه که از طرف دولت راجع بفروش خالصجات پیشنهاد شده است موافقت بکنیم دیگر اینکه آقای حاج شیخ ابراهیم زنجانی یک اشکالی را فرمودند که در صورتیکه میدانستیم عایدات فروش خالصجات یک محل های خوبی خواهد رسید ممکن بود موافقت کنیم بنده عرض میکنم اگر یک مختصر وقتی در این لایحه یعنی در راپورت کمسیون میفرمودند البته تصدیق میفرمودند که تمام آن نظریات ایشان قبلاً پیش بینی شد، است ماده ششم این لایحه میگوید (معامله املاک خالصه فقط بوجه نقد صورت پذیر خواهد بود و هیچ نوع معاصبه و مطالباتی از این باب محسوب نخواهد شد) پس این ماده از آن خطری که تصور میفرمودند در آتیه متوجه به عایدات دولت

شود جلوگیری میکنند این نکته را باید تصدیق بفرمایید که مجلس هیچ وسیله دیگری جز وضع قانون برای جلوگیری از تفریط مالیه دولت ندارد پس مطابق این ماده باید تصور کرد که جلوگیری از حساب تراشی شده است و ماده هفت هم راجع است بخارجیکه باید از این وجه بشود میگویند (مخارجی که از این محل از طرف دولت نادیده خواهد شد باید قبلاً به تصویب مجلس شورای ملی برسد) یعنی مخارج را قبلاً دولت باید بمجلس پیشنهاد کند و مجلس او را تصویب کند پس عبارت دیگر وقتی که خالصجات فروخته شد بویلیکه از این راه عاید خواهد شد باید در تحت حساب مخصوص نگاه داشته شود دولت حق نخواهد داشت از آن پول خرج بکند مگر اینکه در هر موردیکه میخواهد آن پول را خرج کند مخصوصاً باید اجازه مجلس را کسب کند در این صورت ممکن است قبلاً مخارج خیلی خوب پرمفعتی را که دولت برای مملکت پیش بینی کند و صورت آن را بمجلس بیاورد البته نظر نمایندگان و آن شرط خواهد بود در این صورت آن پول بمصرف خودش خواهد رسید اگر دیدند در آن لایحه یک مخارج بدی پیشنهاد شده است یا اینکه دولت عایدات خالصجات را از برای حقوق عقب افتاده فلان اداره تخصیص داده است ممکن است رد بفرمایند و پیشنهاد کنند عوض اینکه حقوق عقب افتاده فلان اداره از این محل نادیده شود یک خرج پرمفعتی از این محل نادیده نشود پس از این نقطه نظر هم که ایراد فرمودند بنده این ایراد وارد نیست میماند یک نظر دیگر و آن این است که فرمودند برعابای خالصه فروخته شود بهتر است والا این خالصجات بدست متمولین خواهد افتاد و اگر چه ممکن است در اینجا یک اختلاف نظری بین بنده و آقا باشد چون بنده شخصاً متمول و غیر متمول یعنی تمام ایرانیان را دارای یک حقوق میدانم و تصور میکنم از این قبیل حقوق عمومی همه مردم حق استفاده و بهره را دارند با وجود این برای رعایت حال رعایا یک شرطی ذکر شده و در ماده دوم حق تقدم را در صورت مزایده برعابا و سوا کتین خالصه می دهند پس از این نقطه نظر هم ایراد وارد نیست و آن نظر مرامی هم قبلاً حاصل شده است و اشکالی باقی نماند عبارت دیگر با وجود ماده دوم و ششم و هفتم تمام اشکالاتی که در نظر بوده است رفع شده است

آقای سید فاضل - بنده عرض می کنم که اساساً فروش خالصجات از چندین نقطه نظر ضرر ندارد یکی از نقطه نظر مالی مملکت معلوم است که حسرت مالی مملکت ما را وادار میکند که یک پولی از منابع ثروتی این مملکت بدست بیاوریم و خالصجات را بفروش برسانیم و بگریانیکه ذکر می شود بعضی خالصه ها هست که خراب است و حالیه برای دولت ممکن نیست یک اداراتی برای خالصه تاسیس کند و بودجه و حقوق آن ادارات بیشتر عایدات آن خالصه خواهد شد ولی اگر فروخته شود اسباب آبادی آن املاک میشود و دولت از مخارج آن مأمون میماند ولی عرض می کنم که اولاً باید یک مصرف اساسی دولت برای وجوه خالصه منظور بدارد که بدانیم وجه خالصه بچه مصرف میرسد یعنی اگر وجوه خالصه را به مصرف واسم محلی که میخواهند مصرف کنند همین میگردند مثلاً خریداری حقوق باامثال آن بهتر بود اینهمه اسباب زحمت

نمیشد و الا مادامی که یک مصرف معینی از برای وجه خالصه معین نشود فروش خالصه نظیر خوردن قانون برای جلوگیری از تفریط مالیه دولت ندارد پس مطابق این ماده باید تصور کرد که جلوگیری از حساب تراشی شده است و ماده هفت هم راجع است بخارجیکه باید از این وجه بشود میگویند (مخارجی که از این محل از طرف دولت نادیده خواهد شد باید قبلاً به تصویب مجلس شورای ملی برسد) یعنی مخارج را قبلاً دولت باید بمجلس پیشنهاد کند و مجلس او را تصویب کند پس عبارت دیگر وقتی که خالصجات فروخته شد بویلیکه از این راه عاید خواهد شد باید در تحت حساب مخصوص نگاه داشته شود دولت حق نخواهد داشت از آن پول خرج بکند مگر اینکه در هر موردیکه میخواهد آن پول را خرج کند مخصوصاً باید اجازه مجلس را کسب کند در این صورت ممکن است قبلاً مخارج خیلی خوب پرمفعتی را که دولت برای مملکت پیش بینی کند و صورت آن را بمجلس بیاورد البته نظر نمایندگان و آن شرط خواهد بود در این صورت آن پول بمصرف خودش خواهد رسید اگر دیدند در آن لایحه یک مخارج بدی پیشنهاد شده است یا اینکه دولت عایدات خالصجات را از برای حقوق عقب افتاده فلان اداره تخصیص داده است ممکن است رد بفرمایند و پیشنهاد کنند عوض اینکه حقوق عقب افتاده فلان اداره از این محل نادیده نشود پس از این نقطه نظر هم که ایراد فرمودند بنده این ایراد وارد نیست میماند یک نظر دیگر و آن این است که فرمودند برعابای خالصه فروخته شود بهتر است والا این خالصجات بدست متمولین خواهد افتاد و اگر چه ممکن است در اینجا یک اختلاف نظری بین بنده و آقا باشد چون بنده شخصاً متمول و غیر متمول یعنی تمام ایرانیان را دارای یک حقوق میدانم و تصور میکنم از این قبیل حقوق عمومی همه مردم حق استفاده و بهره را دارند با وجود این برای رعایت حال رعایا یک شرطی ذکر شده و در ماده دوم حق تقدم را در صورت مزایده برعابا و سوا کتین خالصه می دهند پس از این نقطه نظر هم ایراد وارد نیست و آن نظر مرامی هم قبلاً حاصل شده است و اشکالی باقی نماند عبارت دیگر با وجود ماده دوم و ششم و هفتم تمام اشکالاتی که در نظر بوده است رفع شده است

حاج شیخ اسدالله - فروش خالصجات یکی از منابع عایدات دولت است به این سهولت نمیشود شخص بفروش آن تصدیق کند و تا نوع ضررش را نسینند نمی شود و خیلی مشکل است عایدات خالصجاتیکه دولت دارد فقیر از خالصجات حوزه طهران آنچه بنده تحقیق کرده ام سیصد و پنجاه هزار تومان فعلاً با این وضع بخروبی عایدی ندارد و این مبلغ که عرض میکنم تخمینی است نه تحقیقی آنچه شنیده ام سیصد و پنجاه هزار تومان فعلاً عایدی دارد اینکه حالا آقای مخبر یکی از دلایل خودشان را برای فروش خالصجات این طور قرار می دهند که مخارج اداره کردن آن زیاد است و دخل آن برای خرج واقعی نیست این را بنده نمی توانم تصدیق کنم زیرا دولت میتواند بیک خرج کمی آنجا را اداره بکند والا اگر در لتابین نظر داشته باشد پس خوب است تمام مالیاتها نیکه دارد بفروشد مالیات مستقلات را هم بفروشد برای اینکه در این دو سه سال اخیر دخل زیادتر از خرج شده است پس تمام مالیاتها را اینطور که آقا میفرمایند باید بفروشد برای اینکه خرج زیادتر از دخل است این نظر نظیر خوبی نیست که چون در این اوقات خالصجات خرج زیاد پیدا کرده است او را بفروشیم ممکن است خرج را کمتر کنند و درست خالصجات را اداره کنند پس فروش خالصجات را نمی توان از این نقطه نظر تصدیق کرد اما از آن نقطه نظر که میفرمایند در این قانون پیش بینی شده است که برای یک مخارج عام المنفعه

خالصجات فروخته شود و تمام عایدات اداره بمصرف عام المنفعه برسانند بنده عرض می کنم هیچ مالیاتی نباید بمصارف خصوصی برسد مگر اینکه عام المنفعه باشد این را هم نمی توان دلیل فروش خالصجات قرار داد پس اگر دولت می خواهد این عایدی را کسر کند (در صورتیکه شبانه روز در قبال تکثیر عایدات است) باید یک کاری بکند و مصرف از برای یک محل مخصوص اختصاص بدهد که در صورت فروش و رسانیدن بآن مصارف هم از ده یک بیشتر منتفع شود بجهت خفاظر اینکه نظر تجارتنی و اقتصادی این طور حکم می کند که خالصجات را بفروشد و پولش را بیک مصرفی برساند که یک بیشتر برای دولت فایده داشته باشد پس اگر بفروشد و یک مصرفی برسانند که ده یک بیشتر فایده داشته باشد بهتر است زیرا خود خالصه عایدات یک ده یک فایده میکند و یک عایدی هم دارد پس این نقطه نظر را باید گرفت یعنی اگر یکی از مخارج حتمیه دولتی مملکتی بواسطه فروش خالصجات کسر میشود و دولت بیش از آنچه حالا منتفع میشود منتفع خواهد شد صحیح است والا بعنوان کسر بودجه خالصجات را بفروشد بنده هیچ صحیح نمیدانم چون آقای سردار فرمودند عایدات بودجه کسر دارد و برای کسر بودجه باید خالصجات را بفروشد بنظر بنده این ترتیب هیچ نصاب نیست بجهت اینکه باید از برای کسر بودجه فکری کرد و یک راه عایدی و یک منبع عایدی بدست آورد نه اینکه برای بودجه یک عایدی موجودی را هم از دست داد اگر بخواهیم به همین منوال بودجه خودمان را اصلاح کنیم باید در ظرف چهار سال تمام هوائد دولتی را بکنی بمرض فروش بیاوریم و اعلان حراج بدهیم این نظر نظر صحیحی نیست باز چیز که بنظر بنده می آید و بصواب قریب تر است این است که دولت پیش بینی کند و ببیند میتواند موفق باین مقصود شود مسئله خریداری حقوق است آنوقت این وجه را بآن مسئله تخصیص بدهد زیرا آنها هم یکی از مخارج حتمیه است که اسباب زحمت دولت را فراهم کرده است و دولت مجبور است از برای از باب حقوق یک وجهی پیش بینی کند و اگر بتواند ارباب حقوق را از این زحمت آسوده کند و خودش هم آسوده شود خیلی خوب است و بهترین شقوق این است که از امروز شروع بخیریداری این حقوق بنمایند حالا بنده نمیدانم که اگر دولت شروع کند موفق باین مقصود میشود یا نمیشود ولی ممکن است بسنجیم و ببینیم بچه مبلغ میتوان حقوق را خرید و در صورتی که حقوق را بتوانیم بخیریم آیا صرفه دارد خالصجات را بفروشیم یا نه ؟ باین معنی که نسبت بعشریکه خالصجات را بفروشیم ببینیم زیاد تر از آنرا از ارباب حقوق میتوانیم خریداری کنیم و مقرون بصرفه هست یا نه اگر این مطلب را پیش بینی کنند و توضیح بدهند آنوقت ممکن است بنده موافقت کنم آن هم در صورتیکه مجرد حرف نباشد که آقای مخبر میفرمایند در این قانون نوشته شده است که مخارج وجوه خالصجات باید به تصویب مجلس شورای ملی برسد والا در محل محفوظ میماند ممکن است یکوقت آقای وزیر مالیه یا بهیئت دولت تشریف بیاورند مجلس و یک موقع فوق العاده اتفاق بیفتد و یک همچو پولی هم

موجود باشد و تقاضا کند به خارج ضمنی برسد و مجلس هم مجبور باشد رأی بدهد این را باز بنده غلط میدانم باید در خود این قانون نوشته شود که مصارف این وجوه از برای خرید حقوق ارباب حقوق در یک مبلغ معینی تخصیص داده شود یعنی معین میکند تومانی چقدر میفرسد که نسبت به فروش خالصجات مقرون بصره باشد والا بنده نمیتوانم راجع بفروش خالصجات رأی بدهم.

وزیر مالیه - بنده خیلی متأسفم که این قانون که خوب بود زودتر از سایر قوانین میگذاشتند و کمتر دوچار مخالفت میشد بیشتر دوچار مخالفت آقایان نمایندگان شده است عقیده بنده این است آقایانی با این قانون مخالفت میکنند یک قدری غفلت دارند از اینکه یک ضرورتی دولت را مجبور کرده است که این قانون را به هیچ وجه مجلس شورای ملی پیشنهاد کند مسلماً اگر ضرورت داهی نبود و برای حل یک مشکلاتی نبود عجله نمی کرد و با وجود این که در پیشنهاد این قانون عجله شده است اگر واقعاً ایراداتی وارد باشد می توان آن ایرادات را رفع کنیم و عرض میکنم تصویب این قانون خیلی موافق مصلحت مملکت است اینکه گفته می شود یک چشمه عایدات ملکیت از میان می رود اینطور نیست و عایدات خالصه جات غیر از طهران را که میفرمایند سبب دو پنجدهزار تومان است این طور نیست و ثانیاً خرج اداره کردن آنها برای دولت خیلی زیاد است علاوه فعلاً دولت دارای وسائلی نیست که بتواند خالصجات را تنسیق کند چنانچه در مقدمه این قانون ذکر شده است و تصور می کنم این املاک رو بخرابی می رود چنانچه تا حال رفته است بهر حال پیشنهاد این قانون هم متضمن صرفه فعلی دولت بود و حال یک مشکلی را میبندد هم متضمن صرفه مملکت بوده و برای آبادی دهات خالصه خیلی نافع است حالا که آقایان نمایندگان میخواهند مخالفت کنند خوب است پیشنهادهای دیگر بکنند بجهت این که حال امروزه دولت را میبندند که از حیث بی پولی دوچار چه مشکلاتی است پس از چه محل میتواند تهیه پول بکند خوب است در ضمن مخالفتها اینکه میکنند پیشنهادی هم بکنند که از چه محل تهیه پول شود چنانچه بقول آقای سردار معظم پیشنهادهای جدیدی که شده است چه زهائی است که نتیجه شان خیلی طول خواهد کشید دولت نمیتواند از آن راه را رفع نگرانیهای امروزه را بکند و باید یک وسائلی خیلی فوری تهیه کنند اما در باب مصرف عایدات فروش خالصجات که مذاکره میشود این مسئله در کمیسیون هم مذاکره شده است و بنده در کمیسیون موافقت کردم که یک قسمت از وجوه خالصه همچنین از استقراض داخلی که هنقریب لایحه اش به مجلس خواهد آمد برای امور هام المنفعه از قبیل خریداری حقوق صرف شود چون بنده مناسب ندانستم مجموع وجوهی که از این دو محل عاید میشود و بمصرف خرید حقوق برسد و باین جهت در این قانون تصریح نشدولی می توانم عرض کنم که از عایداتی که از این دو محل بدست میرسد اقدام بخیریداری حقوق خواهد شد و آنرا هم یک عایدی برای دولت پیدا خواهد شد یعنی عایداتی که صرف ادای حقوق میشود و بعد از این در هر سال برای دولت میماند که شاید بدرد محل استهلاک یک قرض بخورد یا اینکه بمصرف دیگری برسد و باقی عایدی این دو محل البته بیک مصارفی خواهد رسید که اگر دولت برای آن مصارف

فکر یک معلی نکند ناچار مملکت دچار مشکلات خواهد شد و برای اینکه دچار آن مشکلات نشویم و خود را از آنها برهانیم لابد شدیم این قوانین را به مجلس شورای ملی تقدیم کنیم.

حاج سید رضا فیروز آبادی - مکرر از آقایان و کلا و غیر و کلا شنیده میشود که کسر بودجه داریم و باید برای کسر بودجه و اصلاحات مملکت یک پولی پیدا کنیم بنده عرض میکنم که امروز هیچ اصلاحی بهتر از این نیست که حقوق

اعضای دولت از وزراء و و کلا و مستخدمین ادارات را کم کنند تا کار مملکت اصلاح شود یعنی اگر حقوق را کسر کنند نصف کنند یا ثلث کنند بودجه اصلاح میشود و الا غیر از این قسم بودجه اصلاح نمی شود و گمان نمیکنم بفروش خالصجات کاری اصلاح شود.

رئیس - آقایان مذاکرات را کافی میدانند؟
مخیر - بنده تصور میکنم اگر تصویب بفرمایند خوب است که با در مذاکرات امتداد داده شود یا اینکه در کلیات بماند برای جلسه دیگر.

رئیس - پس رأی بگیرییم آقایانیکه مذاکرات را کافی میدانند قیام نمایند
(عده قلبی قیام نمودند)

رئیس - مذاکرات کافی نیست پس مذاکرات میماند بعد از تنفس
(در این موقع تنفس شده و پس از نیم ساعت مجدداً جلسه در تحت ریاست آقای سلیمان میرزا نایب رئیس تشکیل گردید)

نایب رئیس - آقای شریعتی متدار مخالف هستند؟
شریعتی - مخالف بودم ولی حالا عرض ندارم

حاج شیخ معین التجار - با فروش خالصجات مساعد و موافق ولی با حسن ظنی که باین هیئت حاضر دارم عقیده ام این است که باید باینخانه فروشها خامه داده شود بجهت اینکه هر هیتی که روی کار آمدند اظهار احتیاج کردند یا یک استقراض پیشنهاد کردند یا یک امیازی و بنده تصور می کنم اگر این خالصجات هم بفروش برود بمخارج عادی مملکت خواهد رسید و می توان گفت این هم از میان می رود یعنی این سبب هزار تومان یا دو سبب هزار تومان عایدی آنهاست عایدات مملکت کسر خواهد شد و یکسال یا دو سال دیگر این هیئت یا هیئت دیگر روی کار باشند دو سبب هزار تومان هم بر کسر بودجه شان علاوه شده است پس بنده عقیده ام این است که اگر خالصجات بفروش می رود باید مخارجش معین شود و بنده دو خرج در نظر گرفته ام یکی اینکه بهمین قسم که مذاکره شد حقوق را بخردند بجهت اینکه حقوق علاوه از چهار کرور است که همه ساله از کیسه دولت خارج میشود و باز باب حقوق هم چیز درستی نمی رسد بعضی می گویند تومانی دوریال میرسد ولی آن دوریال هم در بازار تومانی دوریال دو هجاس و یک هجاسی بدست بعضی اشخاص بفروش میرسد پس اگر این حقوق را دولت بخرد می توان گفت که چهار کرور از بودجه خرج دولت کسر شده است آنوقت این چهار کرور را می توان یک معلی برای استقراض قرار داد و وجه کرور را پنجده هزار استقراض کرد و آنوقت آن وجه را ببقیه بنده بدو محل ممکن است

مقصد از اسلام - این مطلب در فراسویها مطرح نشده است و ذهن آقایان برای رأی دادن حاضر نیست و شاید مخالفت کنند از این جهت خواهش میکنم که این مطلب بماند که تا در فراسویها مذاکره کنیم و یک نصیبتی بگیرییم بعد در مجلس رای قضی بدهیم باین واسطه پیشنهاد کردم که این مذاکرات در جلسه آتی بشود.

نایب رئیس - آقای نظام السلطان توضیحی دارید؟

نظام السلطان - بنده توضیح خیلی واضح است فرض از این لایحه نفع این است و بنظر بنده همانند اول نمیتواند داخل این مسئله شود لهذا گمان میکنم استقراض داخلی بعمل نزدیکتر باشد بنا بر این بهتر این است دولت آن لایحه را تقدیم بکند و مجلس در این مسئله داخل مذاکره بشود بعداگر فرضاً لازم شد ممکن است در لایحه فروش خالصجات هم امعان نظری شده و باین عمل شود.

مخیر - بنده بایشهاد آقای مؤید الاسلام مخالفتی ندارم بجهت اینکه می بینم اگر آقایان یک قدری زیاد تر در این لایحه دقت بفرمایند بهتر خواهد بود بنا بر این اشکالی نمی بینم که شور در کلیات بماند برای جلسه دیگر تا تصمیم قطعی آقایان معین شود اما در پیشنهاد آقای نظام السلطان موافقتی ندارم زیرا ببقیه بنده هر دو لازم است و اگر در اقتدار بنده می بود که پنج منبع دیگر هم برای عایدات دولت پیدا کنم آنرا هم اضافه و پیشنهاد میکنم زیرا همه میدانند امروز مملکت ما محتاج با اصلاحات است و هم مختصر اصلاحی هم بیول است پس لازمه اصلاح طالبی پول خواهی است ما باید سعی کنیم برای موافقت در اصلاحاتی که در نظرات هر قدر بتوانیم پول پیدا کنیم.

نایب رئیس - یک قسمت از پیشنهاد آقای نظام السلطان راجع باین است که برای جلسه بعد بمسئله و گمان میکنم همه با این قسمت موافق باشند و یک قسمت دیگر که راجع بلایحه استقراض داخلی است که هنوز راپورتش از کمیسیون قوانین مالیه داده نشده است بنا بر این نمیتوانیم آنرا جزء دستور بگذاریم برای اینکه راپورت آن از کمیسیون قوانین مالیه رسیده تعیین دستور با خود مجلس است پس از طبع و توزیع آن آقایان میتوانند پیشنهاد کنند و مقدم بدارند.

نظام السلطان - بنده پیشنهاد خودم را پس میکنم.

نایب رئیس - راپورتی از کمیسیون قوانین مسالیه راجع به تعمیر مقبره نادر شاه رسیده است قرائت میشود.
(بمضمون ذیل قرائت شد)

فقره دوم راجع بماده اول بر حسب پیشنهاد آقای میرزا محمد علیخان، مقدار اراضی مزبور به ازشه هزار ذرع بتجاوز نخواهد بود.

ماده الحاقیه قبل از ماده چهارم - دولت مکلف است موقوفات مقبره نادر شاه را مطابق وقف نامه استرداد نموده و عایدات آنرا در تحت نظارت خود بمصارف مقبره و مدرسه که بنام نادر شاه تأسیس خواهد شد رساند؛ مبلغی که از عایدات نواقول برای تعمیر و مصارف مقبره خرج شده باشد پس از استرداد موقوفات مزبور به

نایب رئیس - آقای مؤید الاسلام توضیحی دارید بفرمایند؟

عایدات آن مسترد خواهد شد
نایب رئیس - آقای میرزا محمد علیخان توضیحی دارید بفرمایند
میرزا محمد علیخان - برای اینکه افکار آقایان متوجه این قانون نبوده است در ماده اول ذکر کردی از اراضی شده است و چون مقدار اراضی معلوم نبود بنده لازم دیدم تعیین شود چون اگر در این قانون اراضی که باید از وجوه عایدت از نواقول خریداری شود معین نشود ممکن است آن کمیسیون یکمقدار زیاد اراضی را مکفی ندانند یا بالعکس یکمقدار کمی را که غیر مکفی است کافی بدانند این است که چون تعیین مقدار اراضی لازم بود بنده هم اطلاع از محل نداشتیم از آقای مخیر که اطلاع معلی دارند استفسار کردم معلوم شد سه هزار ذرع زمین در جلو مقبره نادر لازم است خریداری شود بنا بر این بنده این مسئله را بطور یک مسئله الحاقیه قید کرده و پیشنهاد کردم که تعیین مقدار و مساحت زمین شده باشد.

سردار سهیل - بنده با اصل پیشنهاد مخالفتی ندارم ولی عرض میکنم که سه هزار ذرع را کافی نمیدانم بجهت اینکه مدرسه که باید ساخته شود بهتر این است که در آن نقطه باشد بنا بر این گمان میکنم پنج هزار باشد بهتر است به علت اینکه آن زمین هم که در اطراف مقبره است تصور میکنم کمتر از پنج هزار ذرع نباشد

سردار سهیل - بنده با اصل پیشنهاد مخالفتی ندارم ولی عرض میکنم که سه هزار ذرع را کافی نمیدانم بجهت اینکه مدرسه که باید ساخته شود بهتر این است که در آن نقطه باشد بنا بر این گمان میکنم پنج هزار باشد بهتر است به علت اینکه آن زمین هم که در اطراف مقبره است تصور میکنم کمتر از پنج هزار ذرع نباشد

حاج عز الممالک - ببقیه بنده همین راپورت را رأی بدهیم کافی است البته همیشه باید خیالات ما عالی باشد و تصورات عالی بکنیم ولی امروز موقع ندارد و پیشنهاد دیگر هم نوشته شده است که عایدات آن موقوفه انشالله خرج مدرسه بشود حالا معلوم نیست آن موقوفاتی که تهیه میشود عایداتش چقدر خواهد بود و هر قدر هم باشد باید اول این قرض دولت پرداخت شود و بالاخره مانع نخواهد بود که اگر موقوفات مقبره نادر شاه یک عایدی زیادی داشته باشد بعد از آبادی مقبره مدرسه هاسازند با کارهای دیگر بکنند ولی امروز برای اینکه محدود باشد و پول نواقول زیاد بمصرف نرسد ببقیه بنده سه هزار ذرع که در کمیسیون رأی داده شده است خوب پیشنهادی است و باید رأی داده شود

نایب رئیس - آقای مدحت السلطنه مخالفید؟
مدحت السلطنه - خیر موافقم ولی خوب است کلمه (مربع) را اضافه کنند

عماد السلطنه - گمان میکنم تعیین اراضی هیچ لزومی ندارد بجهت اینکه اراضی اطراف مقبره نادر شاه ورثه خود نادر شاه ببالکین آنجا فروخته اند و شاید هر کدام از آنها ده هزار تومان و بیست هزار تومان بنا ساخته باشند ممکن نباشد از دست آنها بیرون آورند مگر اینکه بطور مطلق نوشته شود اراضی که برای ساختن مقبره کفایت میکند و الا زیاده بر این لزومی ندارد نوشته شود

مخیر - بنده تصور میکنم این پیشنهادیکه آقای میرزا محمد علیخان کرده اند خیلی خوب است بجهت اینکه اولاً محدود نمیکند که تا سه هزار ذرع باشد ممکن است از صد ذرع باشد تا سه هزار ذرع چون ممکن است فرضاً یک آدمی در دنیا پیدا بشود و بگوید چون نادر شاه پادشاه بزرگی بوده است باید

مقبره اش صد هزار ذرع زمین داشته باشد و پنجاه سال مشغول ساختمان آن باشند برای اینکه از این نظر جلوگیری بشود نوشته شده است یکمقدار زمین که از برای مقبره کفایت کند این بود که آقا سه هزار ذرع پیشنهاد کردند کمیسیون هم قبول کرد و اما اینکه فرمودند اطراف مقبره نادر را خریدند اند و بنا ساخته اند بنده یادآوری میکنم آن معلی که مقبره واقع است سه قسمت از اراضی که لازم است در واقع در تصرف خود مقبره است و ده یک آن در یک کاروانسرای کوچکی واقع است که جلومقبره واقع است پس اول زمینی که محل احتیاج مقبره است همان کاروانسرای کوچک است و آنجا را باید خرید و زیادت را از آنهم محل احتیاج نخواهد بود و آن زمین که برای مقبره لازم است زیادت را سه هزار ذرع لازم نخواهد بود پس این پیشنهاد هم از خریدن یکمقدار اراضی زیادیکه بواسطه آن امر مقبره معوق بماند جلوگیری میکند و هم محدود نمی کند که حتماً سه هزار ذرع باشد ممکن است کمتر باشد و ولی زیادت را نباید باشد.

نایب رئیس - یک پیشنهاد از آقای حاج سید رضا رسیده است قرائت میشود.
(پیشنهاد مزبور به مضمون ذیل قرائت شد)
بنده پیشنهاد می کنم از هزار ذرع زیادت نباشد.

نایب رئیس - توضیحی دارید؟
حاج سید رضا - عرض می کنم اولاً یک مقداری از اراضی بتصرف خود مقبره است و ما میخواهیم یکمقدار دیگر وسعت بدهیم (با اینکه در اصل پیشنهاد بنده مخالفم چون چاره نداشتیم این پیشنهاد را عرض کردم) چون اطراف آن همه خانه است علاوه سه هزار ذرع زیاد است هزار ذرع بجهت مقبره میفرسد و بعد اگر برای مدرسه لازم شد از جای دیگر میفرسد بنا بر این هزار ذرع کافی است
مخیر - آقا تصدیق خواهند فرمود که این قبیل پیشنهادها در لزوم و عدم لزوم یکمقداری زمین فرغ دیدن آن نقطه است مادامی که ندیده است نمیتواند پیشنهاد کند دوهزار ذرع کافی است بنده هم ممکن است پیشنهاد کنم پنجاه هزار ذرع یا صد هزار ذرع باشد پس خوب است با آن کسانی که دیده اند اجازه بدهند و بآن مقیاس که آنها در نظر دارند موافقت بکنند یعنی همان سه هزار ذرعی را که پیشنهاد شده است قبول فرمایند.

نایب رئیس - آقای مخیر که قبول ندارند این مسئله هم آنقدرها قابل مذاکره نیست یکدفعه دیگر خوانده میشود و رأی میگیریم.
(مجدداً پیشنهاد آقای حاج سید رضا خوانده شد)
نایب رئیس - آقایانی که این پیشنهاد را تصویب میکنند قیام نمایند.

حاج سید رضا - پیشنهاد را پس میکنم
(در این وقت عده قلبی قیام نمودند)

نایب رئیس - قابل توجه نشد رأی میگیریم
برایورت کمیسیون آقایانی که پیشنهاد کمیسیون را تصویب میکنند قیام نمایند.

عده کتیری قیام نمودند
(ماده الحاقیه مجدداً قرائت شد)

نایب رئیس - آقایانی که ماده الحاقیه را تصویب می کنند قیام نمایند .
(عده کثیری قیام نمودند)

نایب رئیس - اکثریت است - حالا شور در کلیات میشود اگر مانده کراتی هست بفرمائید .
مخبر - ماده پنجم رأی گرفته نشد .

نایب رئیس - پس قرائت میشود رأی می گیریم .
(باین مضمون خوانده شد)

ماده (۵) وزیر مالیه مأمور اجرای این قانون است .

حاج شیخ اسدالله - بنده تصور میکنم مأمور اجرای این قانون وزیر فواید عامه باشد زیرا راجع بابینه ولایات است وزارت مالیه فقط نظارت در وجوه دارد اینهم مثل سایر بابینه دولتی باید توسط وزارت فواید عامه تعمیر شود .

مخبر - اگر آقای حاج شیخ اسدالله در جهت تقدیم این لایحه بمجلس دقت مفرمودند این ایراد را نمیکردند بجهت اینکه بنا کردن ان مقبره محتاج با اجازه مجلس نیست پس اینکه بمجلس پیشنهاد شده است از مدنظر تخصیص پول است برای يك مطلب معینی وقتیکه نظر بتخصیص يك مبلغی برای يك معلى داشته باشیم آنوقت طبعاً و قهراً باید نظارت در اجرای این قانون بر عهده آن وزیری باشد که مسؤولیت پول را دارد باین جهت است که مسؤولیت این کار بعهده وزیر مالیه واگذار شده است و آن قسمتی که راجع بفوائد عامه و اداره دیگری است در موارد دیگر پیش بینی شده است آنجائی که می گوید يك هشتی از برای برآورد خرج و نظارت در تعمیر معین می شود در آنجا نماینده وزارت فواید عامه هم اسم پرده شده است بنابراین این مقصود آقا هم پیش بینی شده است .

حاج عزالمالک - بنده گمان می کنم این ماده فعلاً در این قانون زائد است و ممکن است آقای مخبر بچند نظر قبول کنند یکی اینکه بعضی قسمتهای این قانون راجع بفوائد عامه است و دیگر اینکه راجع باسترداد موقوفات باید گفت که وزیر مالیه نمی تواند حکم کند که موقوفات نادر شاه در فلان جا استرداد شود و راجع باداره موقوفات و بعضی ترتیبات شرعی خواهد بود و نسبت بجمع آوری وجوه البته راجع بوزیر مالیه است پس قانون که از مجلس می گذرد پس از آنکه بصحه هایونی رسید واجب - الاجرا است دیگر ذکر اینماده در اینجا زیاد است هر قسم آن راجع به روز وزارت خانه باشد باید آن وزارتخانه آن قسم را اجرا کند .

مخبر - البته اساساً نظر آقای حاج عزالمالک صحیح است در عمل بعضی از مسائل این قانون راجع بوزارت خانه های دیگر می شود ولی بنده شخصاً تصور میکنم بهتر باشد که در خود قانون مجری کلی قانون معین شده باشد والا بنده تصور میکنم اگر در قانون مجری معین نشده باشد بهر يك از آن ها بگوئیم می توانند بگویند در قانون تصریح نشده است که من مجری این قانون هستم و بالاخره این قانون هم مثل بعضی قوانین در حالت عدم اجرا باقی میماند از این نقطه نظر است که بنده تصور می کنم خیلی بهتر باشد وزیر مالیه که صلاحیت اجرای این قانون را بیشتر

دارد مسؤول اجرای این قانون باشد البته در قسمت هائی که راجع بوزارت خانه های دیگر می شود آن وزارت خانه ها از آن نقطه نظر ممکن است مداخله کند .

حاج شیخ اسدالله - بنده هیچ اهمیت نمیدهم که مجری این قانون وزیر مالیه یا وزیر فواید عامه یا وزیر اوقاف باشد ولیکن مطابق ترتیبات قانونی چون این هم از ابنیه دولتی خواهد بود اجرای آن با وزارت فواید عامه است اینکه میفرمایند از نقطه نظر خرج و بودجه بمجلس آمده است تمام مخارج البته باید بمجلس بیاید و از مجلس بگذرد حتی تعمیر ابنیه دولتی هم باید جزء بودجه منظور شود و بالاخره باید وزیر مالیه و جوش را تسلیم وزیر فواید عامه بکنند که از مجرای وزارت فواید عامه و تعمیر ابنیه دولتی برسد این هم یکی از آن ابنیه خواهد بود و جوش را باید وزیر مالیه بوزیر فواید عامه تسلیم کند و مأمور اجراء تأسیس بنا یا تعمیر باید وزارت فواید عامه باشد حالا برخلاف ترتیب اداری میفرمایند مأمور اجرای این قانون وزیر مالیه باشد اینقدر اهمیت ندارد فقط محض تذکر بود که بنده عرض کردم چون این از مختصات وزارت فواید عامه است

نایب رئیس - مذاکرات در این باب کافی است پیشنهادی از طرف آقای آقامیرزا علیخان رسیده است قرائت میشود .
(بمضمون ذیل قرائت شد)

بنده پیشنهاد میکنم ماده پنجم این قانون این بنطور نوشته شود مأمور اجرای این قانون وزیر مالیه و وزیر فواید عامه خواهند بود .

حاج عزالمالک - بنده این ماده را يك چیز مهمی نمیدانم و می خواهم عرض کنم که این يك چیزی است که تازه پیدا شده در قوانین دوره اول و دوم هم در آخر هیچيك نوشته نشده است که وزیر مالیه یا وزیر فواید عامه یا فلان وزیر مأمور اجرای قانون است در این اواخر یعنی ایام فترت دیده میشود قوانینی که از هیئت دولت میگذشت در آخر يك (فورمول) بود که وزیر مالیه یا فلان وزیر مأمور اجرای این قانون است قانون که از مجلس شورای ملی گذشت و بصحه هایونی رسید واجب الاجرا است و هر قسم آن راجع به روز وزارتخانه باشد باید اجرا شود و تصریح آن در قانون بعهده بنده برخلاف ترتیباتی که در اینجا معمول بود .

مخبر - اما آن پیشنهاد آقا که وزیر فواید عامه را اضافه میفرمایند قبول دارم اما راجع بفرمایشات آقای حاج عزالمالک عرض میکنم که اولاً معمول هست که در قانون مجری را معین کند و اینکه مثل آوردند قوانین مجلس اول و دوم را که در اینجا معین نشده است ممکن است در اینجا بلك گفتنی شده باشد که باید جبران شود و شاید يك علت عدم اجرای قوانین مجلس اول و دوم هم همین عدم تعیین مجری باشد .

رئیس - چون آقای مخبر این پیشنهاد را قبول کردند باین ماده ضمیمه می شود و رأی گرفته میشود .
(مجدداً ماده مزبور بر طبق پیشنهاد آقای میرزا محمد علیخان قرائت شد)

نایب رئیس - آقایانی که باین ماده موافق هستند قیام خواهند فرمود .
(عده کثیری قیام نمودند)

نایب رئیس - اکثریت است در کلیات مخالفی هست ؟
(اظهاری نشد) پس آقایانیکه این ماده را راجع بتعمیر مقبره نادر شاه را تصویب میفرمایند

ورقه سفید خواهند داد .
(در این وقت اخذ رأی شده و پس از استخراج آراء بطوریکه ذیل مندرج است نتیجه حاصل گردید)
عده رأی دهندگان ۴۷ نفر ورقه سفید علامت قبول ۳۹ - ورقه آبی ۳ ورقه بدون امضاء علامت امتناع ۵ عدد - (تصویب کنندگان)

شریعتمدار میرزا محمد نجات - عماد السلطنه - حاج میرزا حسین کرمانشاهی - حاج شیخ یوسف حاج شیخ اسدالله - آصف الممالک - آقا میرزا محمد علیخان نماینده همدان - امیرازاد السلطنه - مشاورالدوله آقا سید حسین کرانی - ارباب کیخسرو آقا شیخ محمد جواد - منتصر السلطان - حاج میرزا اسدالله خان - صدر المملک - حاج میرزا علیرضا خان - دکتر لقمان - مبصر المملک - معدن الدوله - سردار معظم نماینده خراسان - آقا میرزا ظاهر تنکابنی - سرت - السلطان سردار سعید ملک الشعرا - آقامیرزا هاشم آشتیانی نظام السلطان - آقا میرزا محمد علیخان نماینده بوشهر - شیخ المملک حاج شیخ فضلعلی آقا عدل المملک خان بابا خان آقا سید امان الله آقا سید فاضل مدحت السلطنه آقا شیخ محمد نجفی مؤید الاسلام معتمد السلطنه میرزا سلیمانخان (رد کنندگان)

حاج سید رضای فیروز آبادی . حاج شیخ حبیبالله . حاج شیخ ابراهیم زنجانی
نایب رئیس - با اکثریت ۳۹ رأی تصویب شد - رایورت کمیسیون هریاض و مرخصی راجع بمرخصی آقای حاج مهذب الدوله قرائت میشود
(بمضمون ذیل قرائت شد)

بتاریخ ۱۷ شوال ۱۳۲۳ مراسله آقای حاج مهذب الدوله نماینده شیراز بکمیسیون هریاض و مرخصی واصل و بملاحظه حکم اطباء بمسافرت ایشان جهت رفع کسالت مزاج تقاضای مرخصی چهلروزه نموده بود و ضمناً زیارت مشهد مقدس را در ضمن مسافرت نیز منظور نموده بودند و کمیسیون بهمین دو جهت اجازه ایشان را در تاریخ ۲۱ شهر ذیحجه الحرام تصویب نمود

نایب رئیس - آقایانی که مرخصی آقای حاج مهذب الدوله را تصویب میفرمایند قیام نمایند
(عده کثیری قیام نمودند)

نایب رئیس - اکثریت است
وزیر فواید عامه - شرکتی از زرتشتها تقاضا کرده بودند راجع بوصول انقوزه کرمان و دولت مطالعات و نظریات خودش را کرده است و لایحه راجع به آن ترتیب داده است اینست که بمجلس مقدس تقدیم مینمایم

نایب رئیس - بکمیسیون فواید عامه رجوع خواهد شد - اگر آقایان موافق باشند جلسه را ختم می کنیم و جلسه آتی روز سه شنبه سه ساعت قبل از غروب معین می شود دستور جلسه هم

شور دوم در قانون تبدیل مالیات خالصجات انتقالی مالیات اربابی خواهد بود .
آقا سید فاضل - گمان میکنم بنا بود شور دوم قانون تبدیل مالیات خالصه به مالیات اربابی روز چهارشنبه بیفتد حالا سه شنبه میفرمایند عیبی ندارد .

مدحت السلطنه - چند است که ما مشغول گذرانیدن لوائح مالیاتی و تکثیر عایدات هستیم در صورتیکه یاره لوائح دیگر هست که باید در آنها هم نظر شود از این قبیل یکی لایحه تشکیلات نظام است که مدتی است از کمیسیون گذشته و نظام هم یکی از مسائل مهمه مملکت است که باید همانطوریکه در تکثیر عایدات نظر داریم در تنظیم تشکیلات نظام هم نظر داشته باشیم باینجهت تقاضا میکنم تشکیلات نظام را جزء دستور قرار بدهید .

سردار سعید - یکی از لوائح راجع بنظام که قانون تشکیلات وزارت جنگ باشد حاضر است و یکی دیگر راجع بسربازگیری است شاید برای جلسه آینده حاضر شود .

نایب رئیس - آقای سردار معظم در این باب فرمایشی دارید ؟

سردار معظم - در این باب عرضی ندارم در هر موقع که جزء دستور گذاشته شود خوب است ولی چیزی که میخواستم عرض کنم این است که فرمودند شور دوم قانون تبدیل مالیات خالصه بار بار برای جلسه آتی باشد گویا قرار شد قانون فروش خالصجات هم برای جلسه آتی بماند پس طبعاً جزء دستور آتی خواهد بود برای اینکه تا جلسه آتی باید نمایندگان محترم تصمیم خودشان را بیه فرمایند و تصور می کنیم تا سه شنبه برای این کار وقت کافی خواهد بود .

نایب رئیس - اگر آقایان موافق هستند قانون فروش خالصجات را هم برای جلسه بعد جزء دستور قرار بدهیم .

عدل المملک - یکی از مطالبی که کاملاً وقت مجلس را گرفته قانون فروش املاک خالصه است بنده آن قدر وقت را کافی نمی دانم و گمان میکنم اگر يك قدری بیشتر باشد بهتر است .

سردار معظم - بنده لازم میدانم که در این باب از طرف تمام نمایندگان محترم يك موافقتی با دولت بشود زیرا این مسئله امروز به مجلس نیامده مدتی است بمجلس آمده و طبع و توزیع شده است يك شنبه و دو شنبه و سه شنبه سه روز برای يك مسئله که اذهان هم از آن مسبوق است کافی است و در این مدت می توانند يك تصمیم قطعی بفرمایند علی الخصوص که باید این نکته را یادآوری کنم که بعد از جلسه سه شنبه مصادف خواهد شد با چهاردهم میزان که روز پنجشنبه خواهد بود و آنوقت مجلس مطابق نظامنامه داخلی یکی دو جلسه مشغول عملیات داخلی خواهد شد از قبیل انتخاب هیئت رئیسه و کمیسیونها و شعبات و آنوقت مجلس قهراً دو سه جلسه مشغول کار های داخلی خودش خواهد بود و این کار بعهده تمویق خواهد افتاد ممکن است در روز سه شنبه این دو قانون را که یکی هفت هشت ماده و دیگری پنج شش ماده است شور اول یکی از آنها و شور دوم دیگری را تمام کنیم که اقلاً يك کاری کرده باشیم .

نایب رئیس - ممکن است رأی بکمیسیون بیش از این قابل مذاکره نیست آقایانی که تصویب میکنند قانون فروش خالصجات جزء دستور باشد قیام نمایند
(عده قلیلی قیام نمودند)

نایب رئیس - اکثریت نیست پس جلسه آتیبه روز سه شنبه سه ساعت بفریب خواهد بود و دستور آنهم شور دوم در لایحه تبدیل مالیات خالصجات انتقالی مالیات اربابی است و اگر وقت باشد قانون تشکیلات وزارت جنگ هم جزء دستور خواهد بود (مجلس یکساعت ونیم از شب گذشته ختم شد)

جلسه ۷۰

صورت مشروح مجلس روز پنجشنبه بیست و ششم ذیحجه ۱۳۲۳
مجلس دو ساعت قبل از غروب در ریاست آقای سلیمان میرزا نایب رئیس تشکیل - صورت مجلس روز شنبه بیست و یکم قرائت شد .
غائبین بی اجازه آقایان - نجفقلی میرزا - محمد هاشم میرزا .

غائبین با اجازه - آقای ملک الشعراء مریش - آقای شیخ رضا دهخوار - قاضی **نایب رئیس** - در صورت مجلس نظریاتی نیست (اظهاری نشد)

چون مخالفی نیست صورت مجلس تصویب شد مطابق ماده نهم نظامنامه داخلی امروز باید شروع بانتخاب هیئت رئیسه و کمیسیونها بشود بنا بر این اول شروع میکنیم بانتخاب رئیس در این موقع اوراق رأی توزیع و اخذ آراء شد آقایان حاج میرزا حسین خان - سردار معظم - حاج عزالمالک بحکم قرعه معین شده و بانفاق آقا میرزا محمد علیخان شروع به استخراج آراء نمودند بطوریکه ذیل مندرج است نتیجه حاصل گردید عده اوراق رأی (۶۹) مهره تقنینیه (۶۹) عده آقای موتمن المملک با اکثریت ۵۷ رأی - آقای سلیمان میرزا (۳) رأی - آقای میرزا علیخان (۲) رأی آقای قوا الدوله يك رأی - آقای حاج شیخ ابراهیم زنجانی يك رأی - ورقه سفید علامت امتناع ۵ عدد .

نایب رئیس - آقای موتمن المملک با اکثریت (۵۷) رأی برای ریاست انتخاب شدند حالا باید شروع کرد بانتخاب نایب رئیس ولی باید قبلاً عرض کنم که اگر آقایان نسبت به بنده حسن ظن دارند رأی خودشانرا بیخود بهتر ندهند زیرا اگر رأی بدهند که بنده انتخاب شوم قبول نخواهم کرد .

معدل الدوله - بنده هم میخواستم عرض کنم نظر باینکه آقایان مسبقاً که بنده محظوری در یش دارم و نخواهم توانست خدمت نیابت ریاست را قبول کنم باین واسطه استعفا میکنم بنده را هم ننویسید (در اینوقت اخذ آراء پس از استخراج آراء بقرار ذیل نتیجه حاصل گردید) عده اوراق (۶۹) مهره تقنینیه (۶۹) عدد - عدل المملک (۲۴) رأی - سلیمان میرزا (۲۰) رأی حاج شیخ اسدالله (۲) رأی - سردار معظم یکرایی - طباطبائی یکرایی - آقا شیخ یحیی یکرایی - معدل الدوله یکرایی - قوام الدوله یکرایی - حاج سید اسدالله یکرایی - سردار سعید (۲) رأی - دکتر لقمان یکرایی .

مشاورالدوله یکرایی آقا میرزا محمد علیخان یکرایی آقا سید امان الله یکرایی ورقه سفید علامت امتناع (۱۱) عدد

نایب رئیس - چون اکثریت تام حاصل نشد تجدید انتخاب میشود
آقا میرزا محمد علیخان - در انتخاب رئیس و همچنین نایب رئیس که حالا تمام شده بنده دیدم که اسم بنده هم نوشته بودند قبلاً هم بجمعیت خودم عرض کرده بودم حالا هم عرض میکنم که در هیئت رئیسه این دوره بنده را بیچ سمتی مرقوم نفرمایند (مجدداً شروع بانتخابات نایب رئیس گردید و بقرار ذیل نتیجه حاصل شد عده اوراق رأی ۶۹ مهره تقنینیه ۶۹ عده عدالمملک ۳۵ رأی سلیمان میرزا

۲۴ رأی حاج سید اسدالله یکرایی ملک الشعرا یکرایی آقا سید امان الله یکرایی آقا سید فاضل يك رأی صدر المملک یکرایی سردار سعید ۲ رأی طباطبائی یکرایی ورقه امتناع ۲ عدد

نایب رئیس - آقای عدالمملک با اکثریت ۳۵ رأی به نیابت ریاست انتخاب شدند شروع میکنیم به انتخاب نایب رئیس دوم
(مجدداً اوراق رأی اخذ شده و پس از استخراج به ترتیب ذیل نتیجه حاصل گردید)

عده اوراق ۶۹ مهره تقنینیه ۶۹ عده طباطبائی ۴۱ رأی سردار سعید ۲۴ رأی حاج شیخ اسدالله یکرایی ورقه سفید یک عدد

نایب رئیس - آقای طباطبائی با اکثریت ۴۱ رأی برای نیابت ریاست انتخاب شدند حالا شروع میکنیم بانتخاب ۴ نفر منشی

حاج عزالمملک - قبل از اینکه انتخاب ۴ نفر منشی بشود خواستم عرض کنم که بنده راجزو اسامی ننویسید بنده خود را کاندید نمیدانم
معتمد السلطنه - در قفسه کسبوند دمکرات قطع نشده بود که جناب عالی انتخاب شوید اگر میخواستید انتخاب نشوید دیگری را انتخاب خواهند کرد .

نایب رئیس - این مسئله مربوط بفرآ کسبوند دمکرات نیست اشخاص در رأی خودشان آزاد هستند شروع میکنیم بانتخاب چهار نفر منشی (برای انتخاب ۴ نفر منشی شروع باستخراج آراء شد بقرار ذیل نتیجه حاصل شد) عده اوراق ۶۸ مهره تقنینیه ۶۸ عدد .

صدر المملک ۴۰ رأی حاج میرزا حسین خان ۳۹ حاج عزالمملک ۲۶ رأی آقا میرزا محمد علیخان ۲۶ رأی نظام السلطان ۲۳ رأی ادیب السلطنه ۲۳ رأی معتمد السلطنه ۲۷ رأی - عماد السلطنه ۲۹ رأی - ملک التجار ۱۱ رأی - مدحت السلطنه ۵ رأی صدر المملک دو رأی - آصف الممالک یکرایی - حاج شیخ اسدالله یکرایی - آقا شیخ ابراهیم زنجانی یکرایی میرزا طاهر منولی یکرایی - حاج شیخ محمد حسن گروسی یکرایی - آقا شیخ محمد نجفی یکرایی - آقا شیخ یحیی یکرایی - ورقه سفید دو عدد .

نایب رئیس - آقای صدر المملک با اکثریت ۴۰ رأی و آقای حاج میرزا حسین خان با اکثریت ۳۹ رأی انتخاب شدند آقای عداد السلطنه و معتمد السلطنه چون اکثریت ندارند تجدید انتخاب میشوند .
(گفته شد اکثریت نسبی است)

نایب رئیس - ماده دوم نظامنامه این نوشته شده است قرائت میشود آقایان مسبقاً شونده
(بمضمون ذیل قرائت شد)

ماده (۲) در ابتدای دوره تقنینیه در همان جلسه